

Mlynář v televizi

Na rozdíl od vnitrozemských diváků vidáme zde v Bratislavě bývalého tajemníka ÚV KSČ na obrazovce často. V průběhu desíti let jsem jen tak mohl sledovat, jak mu šedivější vlasy, jak přibývá na váze a jak se vyhlazuje jeho němčina a barví vídeňským syčením. Od chvíle, kdy se jeho moskevský spolužák dostal ke všem nebezpečným tlačítkům jaderné supervelmoci, objevuje se Mlynář v televizi stále častěji. Lidé si zřejmě přejí slyšet, že svět se stal tím pádem bezpečnějším a že se budou léčit i zastarané neduhy východní Evropy. Der beste Kenner přitakává vyslovovaným nadějím opatrně, ale se zřejmým zadostiučiněním. V politice nemá nikdo jistotu o tom, co bude, praví, ale byl učiněn základní krok na dobré cestě k míru, k větší demokracii a k většímu respektu k lidským právům. I když, dodává nyní vědecky pracující tajemník, tyto pojmy mají na Východe poněkud jiný význam než zde na Západe. Mlynář se při svých vystoupeních usmívá a má zřetelně dobrou náladu, takže mnozí zdejší diváci se domnívají, že ví něco, co my ještě nevíme.

Naposledy nám Mlynář takhle věci sděloval v pořadu Oststudio, který uvádí nám ještě déle a důvěrněji známý prof. Lendvai. Tentokrát se diskuse odborníků měla točit okolo nadějí s perestrojkou. Ještě před několika lety se v takových diskusích uplatňovali jen západní kremlologové, a když se mezi nimi objevil i nějaký sovětský oficiál, sehrál obvykle trapnou roli. To se změnilo. S Mlynářem zasedl tentokrát ke stolu sovětský politolog prof. Buborkin, jako by to bylo úplně normální. Za Polsko bývalý náměstek předseda vlády, nyní místopředseda Sejmu Mieczyslaw Rakowski, známá figura polské politiky. Lendvai si při představování všimne, že Rakowskému úplně zbělely vlasy, poznamená, že není čemu se diviti. Rakowski jen smutně přikývne. Kdysi vyjednával se Solidaritou, ale přidal se ke stannému právu. Zády k západu sedí Melvil J. Lasky, vydavatel Encounteru, vida, četl jsem jeho knihu, a Viktor Meier, novinář z Frankfurtu přirozeně nad Mohanem. Na takovou sestavu je povzbuzující pohled.

Čekám, kdy se dostanou k sovětskému vpádu do Československa. Hle, už je to tady, v obligátním podivu nad tím, že se potlačená kontrarevoluce tak nápadně podobá na dnešní revoluci. Věc je, jak se zdá, všem jasná, ani Rakowski nechce vypadat na veřejnosti jako hlupák. Čekám, jak se vyjádří sovětský profesor. Je to střední kádr, určitě nebude riskovat. Odhadl jsem to přesně, profesor mumlá něco o tom, že by se měli řádně prozkoumat všechny historické okolnosti. Úhybný manévr, který jsem slyšel už několikrát. Podle mého názoru by se měla tato otázka předkládat představitelům glasnosti takto: u vás se nyní hojně diskutuje o mravnosti /nравstvennost/ v politice. Domníváte se, že je správné, když chlap jako hora znásilní dívku, která si zašla do lesa pro jahody? Jaké okolnosti a strategické úvahy dělají takový čin mravně přijatelným? Kamera přitom snímá sovětskou tvář ve velkém detailu.

Účastníci televizní besedy jsou milosrdnější, nechťjí prohlubovat sovětskou frustraci. Ani Mlynář ne, kdoví, jaké má zprávy. Budou se zkoumat historické okolnosti. Však ona už se nějaká formulace uklochtaná z politických frází najde. Dívka šla do lesa na jahody bez povolení, její vina, že byla znásilněna. Besedu však tenhle zádrhel nezarázil. Nejsme už dávno hitem, reformy jsou hit, glasnost je hit.

Protože všichni jsou pro přestavbu, pokračovala i televizní diskuse, o které se zmiňuji, takřka v přátelské shodě. Rozdíly byly jen v odstupňování skepse. Až na konci vyvolal Lasky oživení, když řekl, že nejlepší přestavbou by bylo, kdyby se na Východě vzdali toho katastrofálního marxismu-leninismu a začali uvažovat prostě svobodně a pragmaticky. Rakowski a Buborkin řekli, že tak dalece to nepůjde. Mlynář se v tomto ohledu zdržel hlasování. Všichni už zapomněli na to, že je hříchem

vůbec takový názor vyslechnout. Strašně bych si přál, abychom na takovou debatu vyslali i našeho delegáta, třeba toho Doležala, co píše do Rudého práva.

Když už běželi titulky, bylo vidět, jak se revoluční a kontrarevoluční myslitelé na sebe usmívají a sdělují si dojmy o tom, že dneska jsou takové diskuse vlastně legrací. Ve Vídni.

Milan Šimečka

Lidové noviny, leden 1988, s. 24.